

## ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ

### 1<sup>η</sup> Δραστηριότητα

**A1. α)** Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου υποστηρίζεται ότι η μουσική αποτελεί σημαντικό μέσο έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων. Αυτό συμβαίνει καθώς αποκαλύπτει όλο το εύρος αυτών, αλλά και γιατί αφορά κάθε άνθρωπο. Τέλος, η σημασία της έγκειται στο ότι ανταποκρίνεται σε καταστάσεις και συνθήκες που δεν μπορεί να καλύψει ο τυπικός γλωσσικός κώδικας.

**A1.β)** Επίκληση στη λογική:

α) χρήση λογικού επιχειρήματος στην 2 η παράγραφο,

β) χρήση ιστορικού παραδείγματος ως τεκμήριο στην 3 η παράγραφο (αναφορά στους αρχαίους Έλληνες),

γ) αναφορά σε αρχαιολογικά ευρήματα, δηλαδή αποτέλεσμα επιστημονικής έρευνας,

δ) επιστημονικές έρευνες/ μελέτες ως τεκμήριο στην 3 η παράγραφο

Επίκληση στο συναίσθημα:

ρητορικές ερωτήσεις και συγκινησιακή χρήση γλώσσας στην 1 η παράγραφο («Θα μπορούσαμε να φανταστούμε ... τηλεόραση;»)

### 2<sup>η</sup> Δραστηριότητα

**A2. α)** Ενδεικτικοί τίτλοι:

«Η μουσική χρωματίζει τη ζωή μας»

«Η μουσική μας ταξιδεύει»

**A2. β)** Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Η μουσική λοιπόν...σε καθετί που αισθανόμαστε!» εντοπίζονται δύο τρόποι ανάπτυξης. Αρχικά, ο/η αρθρογράφος αιτιολογεί την άποψη του πως η μουσική είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η μέθοδος της αιτιολόγησης διαφαίνεται (ενδεικτικά) στη χρήση των δευτερευουσών αιτιολογικών προτάσεων «γιατί η μουσική δημιουργείται από τον άνθρωπο για τον άνθρωπο» και «γιατί υπάρχει για να εκφράσει... που μας χαρακτηρίζουν.». Ως δεύτερος τρόπος ανάπτυξης εντοπίζονται τα παραδείγματα. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα διάφορα είδη μουσικής «τζαζ, ποπ, ροκ, σόουλ, φάνκυ, μπλουζ, παραδοσιακή, συρτάκι...».

**A2. γ)**

1. β
2. β
3. α

### 3<sup>η</sup> Δραστηριότητα

**A3.**

Κεντρική ιδέα: Η αξία της μουσικής

Κειμενικό είδος: άρθρο γνώμης

ρηματικό πρόσωπο: γ' , α'

τίτλος

Δεδομένο: Η μουσική συντροφεύει τον άνθρωπο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Z1: Η προσφορά της μουσικής στον άνθρωπο

- Βοηθά τον άνθρωπο να εκφράσει και να βιώσει πιο έντονα τα συναισθήματά του συντροφεύοντάς τον στις χαρές και τις λύπες και ανακαλώντας στη μνήμη του εμπειρίες του παρελθόντος, αλλά και δημιουργώντας όνειρα και προσδοκίες του μέλλοντος.
- Εξευγενίζει και γαληνεύει την ψυχή του , καθώς τον απαλλάσσει από τις καθημερινές εντάσεις.
- Γονιμοποιεί τη φαντασία και την ευαισθησία του ανθρώπου, αφού εμπλουτίζει τη ζωή του με έντονες συγκινήσεις και ζωηρά ενδιαφέροντα.
- Αποτελεί μέσω ψυχαγωγίας, ξεκουράζει, εκτονώνει και δίνει διέξοδο στην καθημερινή ρουτίνα.

Z2:

- Είναι μια παγκόσμια γλώσσα που δεν εμποδίζεται από εθνικά θρησκευτικά ή γλωσσικά σύνορα και ενώνει όλους τους ανθρώπους με κοινές αισθητικές εμπειρίες.
- Η μουσική τροφοδοτεί την παγκόσμια κοινότητα με πρότυπα ζωής και δράσης, συνοδεύει κοινωνικούς αγώνες και κινήματα που διεκδικούν πανανθρώπινα δικαιώματα και αξίες.
- Αποτελεί ενοποιητική δύναμη ανάμεσα στους λαούς και καθώς απευθύνεται στο συναίσθημα καλλιεργεί τις ανθρώπινες σχέσεις συσφίγγοντας τους δεσμούς μεταξύ τους πέρα από τα συμφέροντα και τις πολιτικές σκοπιμότητες.
- Η διοργάνωση μουσικών εκδηλώσεων, φεστιβάλ και παγκόσμιων συναυλιών δημιουργεί πολιτιστικές γέφυρες επικοινωνίας που αποτελούν απάντηση των λαών απέναντι σε διχαστικές πολιτικές.

## ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ

### 1<sup>η</sup> Δραστηριότητα

**B1.** «Το τραγούδι στον δρόμο» του Τάσου Λειβαδίτη αφηγείται μία υπαρξιακή διαδρομή, την ιστορία του ανθρώπου μέσα στον χρόνο, την αγωνία της ύπαρξης, τη μνήμη, τη νοσταλγία, τη συνάντηση με κάτι που ξυπνά όνειρα, και στο τέλος, την αβεβαιότητα του μέλλοντος. Το ποιητικό υποκείμενο «μεταμορφώνεται» από παιδί σε νέο, σε ενήλικο στοχαστή και τελικά στέκει μόνος, αντιμέτωπος με τη σιωπή και το αμείλικτο ερώτημα της ύπαρξης.

Πρόσωπα:

Όσον αφορά τα πρόσωπα της ιστορίας, αρχικά, το ποιητικό υποκείμενο στον ρόλο του αφηγητή στοχάζεται σε α' ενικό πρόσωπο τη ζωή του. Ακολουθώντας, μία μυστηριώδης συμβολική φιγούρα, ο διαβάτης που περνά τραγουδώντας, ανακινεί μνήμες και συγκινήσεις. Γίνονται αναφορές σε παιδιά, φτωχούς και νέους, οι οποίοι ενδεχομένως είναι φίλοι, σύντροφοι ή πτυχές του ίδιου του εαυτού του.

Χώρος – τόπος:

Ο χώρος που βρίσκεται το ποιητικό υποκείμενο είναι κατά κύριο λόγο εσωτερικός (το σπίτι με το παράθυρο από το οποίο παρακολουθεί τον κήπο του σπιτιού και τον δρόμο). Χωρίς να κατονομάζεται με ακρίβεια ο τόπος, εντοπίζονται εικόνες του εξωτερικού χώρου (ο κήπος με τα κάγκελα, η σκάλα κάτω από την οποία κρύβονταν τα παιδιά, ο δρόμος απ' όπου περνά ο διαβάτης).

Χρόνος:

Η νύχτα αποτελεί το αφηγηματικό παρόν, ωστόσο στο ποίημα εντοπίζονται και αναδρομές στο παρελθόν που αφορούν τις αναμνήσεις της παιδικής ηλικίας του ποιητικού υποκειμένου («σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμαστε κάτω από τη σκάλα ... κι αργότερα νέοι αγκαλιάσαμε το πρώτο δέντρο...»).

Κεντρικό γεγονός:

Το ποιητικό υποκείμενο ακούει μία νύχτα έναν διαβάτη που περνά στον δρόμο τραγουδώντας και αυτό του δημιουργεί διάφορες αναμνήσεις και στοχασμούς για το μέλλον του.

Επίδραση στο ποιητικό υποκείμενο:

- Το ποιητικό υποκείμενο προσπαθεί να θυμηθεί πού έχει ξανακούσει το τραγούδι του διαβάτη.
- Του ξυπνά αναμνήσεις από το παρελθόν και του προκαλεί νοσταλγία.
- Μαγεύεται από τον ήχο.
- Όταν ο ήχος απομακρύνεται, προβληματίζεται και κατακλύζεται από συναισθήματα άγχους και αγωνίας για το μέλλον («Και τώρα τι θα κάνεις;»).

Πώς τελειώνει η ιστορία:

Όταν ο διαβάτης απομακρύνεται, το τραγούδι παύει να ακούγεται και επικρατεί απόλυτη ησυχία. Τότε, ακούγεται η «εσωτερική φωνή» του ποιητικού υποκειμένου, μια φωνή αγωνίας για το μέλλον του.

## **2<sup>η</sup> Δραστηριότητα**

### **B2. α.**

#### **A' πληθυντικό:**

«Σαν ήμασταν παιδιά κρυβόμασταν κάτω απ' τη σκάλα»

«κι όταν βγαίναμε είχαμε αφήσει εκεί ένα βασιλικό πεπρωμένο.»

«κι αργότερα νέοι αγκαλιάσαμε το πρώτο δέντρο και του διηγηθήκαμε τα περασμένα.»

Στους στίχους αυτούς το ποιητικό υποκείμενο μιλά εκ μέρους μιας γενιάς ή μιας ομάδας, πιθανόν των συνομηλίκων του, αναπολώντας κοινές εμπειρίες και μνήμες της παιδικής και εφηβικής τους ηλικίας.

#### **A' ενικό:**

«Κι εγώ που υπήρξα τρελός για το αύριο, κοιτάζω τώρα με αγωνία να προχωρούν οι λεπτοδείχτες στα ρολόγια.»

Εδώ το ποιητικό υποκείμενο μιλά για τον εαυτό του, εκφράζοντας προσωπικά συναισθήματα και υπαρξιακή αγωνία.

#### **B' ενικό:**

«Πού έχεις ξανακούσει το τραγούδι αυτό; Δε θυμάσαι.»

Το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται άμεσα στον αναγνώστη ή στον ίδιο, δημιουργώντας έναν άτυπο διάλογο που επιτείνει τη συναισθηματική συμμετοχή. Αν πρόκειται για εσωτερικό μονόλογο αποτυπώνει τον προβληματισμό και την αγωνία του για το μέλλον.

### **B2. β.**

#### **Μεταφορά:**

«η σιωπή κάνει τον κόσμο πιο μεγάλο, η θλίψη πιο δίκαιο»

Αποδίδεται βάθος και συναισθηματική φόρτιση σε αφηρημένες έννοιες, όπως η σιωπή και η θλίψη.

#### **Παρομοίωση:**

«Τα κάγκελα του κήπου υγρά απ' τη βροχή **σαν τους φτωχούς** που τους αφήνουν έξω»

Γίνεται σύγκριση ανάμεσα στα κάγκελα που είναι βρεγμένα και στους φτωχούς που μένουν έξω, θέλοντας να αναφερθεί στην εγκατάλειψη και μοναξιά.

### 3<sup>η</sup> Δραστηριότητα

#### B3.

Ο Τάσος Λειβαδίτης στο ποίημά του αναδεικνύει την επίδραση της μουσικής στη ζωή των ανθρώπων. Διαβάζοντας το ποίημα αυτό, μου προκαλούνται ποικίλες σκέψεις αλλά και έντονα συναισθήματα. Η πρώτη μου σκέψη σχετίζεται με τη διαδρομή του ανθρώπου μέσα στον χρόνο, τα όνειρα που κάνουμε ως παιδιά, τις ελπίδες, την ανεμελιά της νιότης, αλλά και την σκληρή συνειδητοποίηση της ώριμης ηλικίας. Σκέφτομαι, επίσης, πως η ζωή έχει τόσο όμορφες όσο και πικρές στιγμές, τόσο εκπληρώσεις των προσδοκιών όσο και ματαιώσεις. Όλα αυτά μου δημιουργούν έντονο προβληματισμό για το μέλλον και βαθιά συναισθήματα συγκίνησης, νοσταλγίας («άχαρες μέρες που φύγατε κι όμως αφήσατε μια ανάμνηση συγκινητική») και μελαγχολίας μπροστά στη συνειδητοποίηση της αδικίας που υπάρχει στον κόσμο («η σιωπή κάνει τον κόσμο πιο μεγάλο, η θλίψη πιο δίκαιο»). Στο άκουσμα του τραγουδιού νιώθω πρόσκαιρα ένα αίσθημα ελπίδας και αισιοδοξίας, αφού η μουσική πάντα βρίσκει τον τρόπο να με γεμίσει χαρά και ηρεμία. Οι τελευταίοι, όμως, στίχοι του ποιήματος («Κι άξαφνα σε ... το τραγούδι σβήνει.») με επαναφέρουν στη σκληρή πραγματικότητα, μία πραγματικότητα γεμάτη αγωνία και ανησυχία για την αβεβαιότητα και την αδικία που υπάρχει γύρω μου.

#### Επιμέλεια:

Σαραντίτη Ειρήνη, Δάβου Μαριάννα, Μητρούσκας Δημήτρης, Πολυστηριάδη Ελένη, Κουκουβάου Έλενα, Μπίλιου Χριστίνα, Τουρνά Εύη, Σπέντζου Ασημούλα, Καραγιάννης Βαγγέλης, Ξανάλατου Σμαράγδα

**και τα κέντρα ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ:** Πειραιάς, Κερατσίνι, Παγκράτι Κέντρο, Καισαριανή, Ραφήνα, Ζωγράφου, Καλλιθέα